

Αντισωματική απάντηση έναντι του SARS-CoV-2 σε ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα

Τα δεδομένα σχετικά με την ανοσογονικότητα των εμβολίων έναντι της COVID-19 σε ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα που λαμβάνουν συνήθως ανοσοκατασταλτικές θεραπείες είναι σχετικά σπάνια. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Γιάννης Ντάνας, Πάνος Μαλανδράκης και Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα δεδομένα πρόσφατης μελέτης των Laura Boeke και συνεργατών που δημοσιεύτηκε στο έγκριτο επιστημονικό περιοδικό *The Lancet Rheumatology* (DOI:[https://doi.org/10.1016/S2665-9913\(21\)00222-8](https://doi.org/10.1016/S2665-9913(21)00222-8)). Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνηθεί η επίδραση διαφορετικών ανοσοκατασταλτικών φαρμάκων στην αντισωματική απάντηση μετά τον εμβολιασμό έναντι του SARS-CoV-2 σε ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα. Στη μελέτη συμμετείχαν τόσο ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα όσο και υγιείς που συμπεριλήφθησαν στην ομάδα ελέγχου και εμβολιάστηκαν σύμφωνα με το εμβολιαστικό πρόγραμμα της Ολλανδίας. Μεταξύ 26^{ης} Απριλίου 2020 και 1^{ης} Μαρτίου 2021, 3682 ασθενείς με ρευματικά νοσήματα, 546 ασθενείς με πολλαπλή σκλήρυνση και 1147 υγιείς συμμετείχαν σε δύο προοπτικές μελέτες. Συνολικά συλλέχθηκαν δείγματα από 632 ασθενείς με αυτοάνοσα νοσήματα και 289 υγιείς είτε μετά την πρώτη δόση του εμβολίου (507 ασθενείς και 239 υγιείς) είτε μετά τη δεύτερη δόση του εμβολίου COVID-19 (125 ασθενείς και 50 υγιείς). Η μέση ηλικία τόσο των ασθενών όσο και των υγιών ήταν τα 63 έτη, ενώ 423 ασθενείς (67%) και 195 ασθενείς (67%) ήταν γυναίκες. Μεταξύ των συμμετεχόντων χωρίς προηγούμενη λοίμωξη COVID-19, το ποσοστό ορομετατροπής μετά την πρώτη δόση του εμβολίου ήταν σημαντικά χαμηλότερο στους ασθενείς συγκριτικά με τους υγιείς. Συγκεκριμένα 210 από τους 432 ασθενείς (49%) και 154 από τους 210 υγιείς (73%) εμφάνισαν αντισώματα μετά τον εμβολιασμό. Ειδικά οι ασθενείς που λάμβαναν θεραπεία με μεθοτρεξάτη ή θεραπείες με μονοκλωνικά αντισώματα έναντι του CD20 εμφάνισαν αρκετά χαμηλότερα ποσοστά ορομετατροπής μετά την πρώτη δόση του εμβολίου. Μετά τη δεύτερη δόση του εμβολίου έναντι του SARS-CoV-2, το ποσοστό ορομετατροπής ανήλθε στο 80% σε όλες τις υπο-ομάδες των ασθενών, εκτός από όσους λάμβαναν θεραπεία με μονοκλωνικά αντισώματα έναντι του CD20 όπου μόνο 3 στους 7 εμφάνισαν αντισώματα. Δεν παρατηρήθηκαν διαφορές στο ποσοστό ορομετατροπής και στους τίτλους των IgG αντισωμάτων έναντι του SARS-CoV-2 μεταξύ ασθενών με προηγούμενη λοίμωξη που είχαν λάβει μία δόση του εμβολίου (72/75, 96%, με διάμεσο τίτλο IgG 127 μονάδες AU/mL) και ασθενών χωρίς προηγούμενη λοίμωξη COVID-19 που είχαν λάβει δύο δόσεις του εμβολίου (97/106, 92%, με διάμεσο τίτλο IgG 49 μονάδες AU/mL). Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι η ορομετατροπή μετά τον εμβολιασμό έναντι του SARS-CoV-2 είναι υποδεέστερη μετά την πρώτη δόση του εμβολίου σε πιο ηλικιωμένους ασθενείς που λαμβάνουν ανοσοκατασταλτική αγωγή. Ωστόσο, η δεύτερη δόση του εμβολίου ή η έκθεση στον ιό SARS-CoV-2 λόγω φυσικής λοίμωξης βελτιώνει τη χυμική ανοσία (παραγωγή αντισωμάτων) ακόμα και στους ασθενείς που λαμβάνουν ανοσοκατασταλτική αγωγή. Επομένως, δε θα πρέπει να καθυστερήσει η χορήγηση δεύτερης δόσης του εμβολίου COVID-19 σε αυτούς τους ασθενείς.